

Sociaal doe-het-zelven

Laten we het maar officieel een beweging noemen. Er is weliswaar geen organisatie, geen alles omvattend programma, maar dat is nu juist de kracht van het sociaal doe-het-zelven. Het is overal. Je kunt de krant niet openslaan of de beweging laat van zich horen. Zo las ik op vrijdag dat steeds meer mensen het autoritaire handelen van banken zat zijn en elkaar geld lenen (geldvoorelkaar.nl) en op maandag dat 'Brabanders het overnemen van de gemeente'. In het weekend daartussen bracht de krant een groot interview met de Australische Lauren Anderson, intellectueel stuurvrouw van het Collaborative Lab. Anderson is samen de Amerikaanse Rachel Botsman 's werelds meest bekende pleitbezorger van het *collaborative consumerism*, waarbij mensen met een *coincidence of wants* met steeds meer succes bij elkaar gebracht worden, ook in Nederland: het lenen van spullen via peerby.nl, autodelen via wego.nu of togethr.com, het delen van maaltijden via thuisafgehaald.nl. Enzovoort, etcetera.

Ik word heel vrolijk van al die berichten. Maar ik zal niet verbloemen dat ik de afgelopen maanden ook wel eens gevloekt heb toen ik de krant opensloeg. Dan dacht ik: shit, dat had er ook in gemoeten. Want samen met Pieter Hilhorst heb ik deze zomer de laatste hand gelegd aan het boek *Sociaal doe-het-zelven. De idealen en de politieke praktijk*. In dat boek proberen we de achtergrond en dynamiek van al deze initiatieven in kaart te brengen. Waarom doen mensen dat? Wat verbindt deze acties? En – niet onbelangrijk – hoe kan een wethouder (want die gedaantewisseling maakte co-auteur Pieter Hilhorst door tijdens het schrijven) daar werk van maken?

Wij besloten dit boek te schrijven toen we samen in de zomer van 2011 de stoot hadden gegeven tot het oprichten van een broodfonds, een arbeidsongeschiktheidsverzekering voor zzp'ers, een initiatief dat zich daarna als een olievlek over het land verspreidde. Voor ons was het een van de vele bewijzen dat de oude instellingen van de verzorgingsstaat, ooit ontsproten als vorm van particulier initiatief, door de krachten van de staat en de markt log, bureaucratisch en mensenschuw zijn geworden. Meer dan een half miljoen zzp 'ers liep daardoor onverzekerd rond, omdat de grote verzekeraars absurde premies berekenden. Dus

besloten we het zelf te doen, en met succes.

Diezelfde stappen zagen we mensen op het terrein van energieproductie nemen door gezamenlijk zonnepanelen te kopen of een windmolen neer te zetten. We zagen mensen voorzieningen overnemen, woningen bouwen, nieuwe coöperaties en werkverbanden maken. Soms gebeurde dat uit onvrede, vaak uit eigen belang, meestal uit idealisme. Ze boeken succes omdat dit moderne particuliere initiatief over een relatief nieuw maar zeer krachtig bindmiddel beschikt: internet. Ons broodfonds konden we daarom in mum van tijd van de grond tillen.

Wat begon als speldenprikken is inmiddels dus uitgegroeid tot een heuse beweging. In feite is er een nieuwe *civil society* in de maak, omdat de oude gestold is in bureaucratische instituties. In die nieuwe *civil society* komen heel veel kritische lijnen bij elkaar: onteconomiseren, duurzaamheid, delen, samenwerken, eigen kracht, kleinschaligheid, netwerkorganisaties, participatory professionalism, eigenaarschap, menselijke maat, noem maar op. Die lijnen hebben Pieter Hilhorst en ik *Sociaal doe-het-zelven* bijeen proberen te brengen, maar elke dag horen we of lezen we wel iets waaruit blijkt dat de werkelijkheid ons te snel af is geweest. Een beetje jammer voor ons, maar ja ... zo gaat dat met krachtige bewegingen.

Jos van der Lans is cultuurpsycholoog en publicist. Meer info: www.josvdlans.nl en @josvanderlans. *Sociaal doe-het-zelven* wordt 's avonds 3 oktober gepresenteerd in Pakhuis de Zwijger in Amsterdam.

